Yhteiskuntapolitiikka 21.10.2026

Eduskunnan sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 22.10.2026

HE 212/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä esitetään ammatillisen koulutuksen työelämätoimikuntien lakkauttamista. Lakiin jätetään mahdollisuus työelämätoimikuntien nimittämiseksi, mutta se ei muuta kokonaiskuvaa. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK vastustaa työelämätoimikuntien lakkauttamista. Esitys heikentää ammatillisen koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja laatua. Työelämätoimikuntien toimintaa pitää kehittää kesäkuussa 2026 julkaistun työryhmämuistion esitysten perusteella (Työelämäyhteistyön uudistaminen ammatillisen koulutuksen järjestelmän ja tutkintorakenteen kehittämisessä, OKM 1.6.2026).

Laki ammatillisesta koulutuksesta määrää, että ”tutkinnoissa, koulutuksessa ja niiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon työ- ja elinkeinoelämän tarpeet. Tutkintoja ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä, arvioitaessa ja kehitettäessä sekä osaamistarpeita ennakoitaessa tulee tehdä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.”

Työelämätoimikunnat ovat olleet keskeinen ja rakenteellinen osa ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyötä. Niiden tehtävänä on ollut osallistua näyttöjen toteutuksen ja osaamisen laadun arviointiin, osallistua ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen sekä käsitellä oikaisupyynnöt.

Lakkauttamista perustellaan valtionhallinnon säästöillä. Esityksessä ei kuitenkaan mainita säästöjen suuruutta. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä saatujen tietojen perusteella laskennallinen säästö on noin 700 000 - 800 000 euroa. Käytännössä toimintaan ei ole käytetty tätä summaa viime vuosina, eri lähteistä saatujen arvioiden mukaan korkeintaan puolet. Lisäksi mukana on menoja, jotka Opetushallitus joutuu joka tapauksessa hoitamaan virkatöinä. Lisäksi työelämätoimikunnat ja niiden jäsenet ovat osallistuneet tutkinnon perusteiden uudistamiseen. On todennäköistä, että yksittäiset työelämän asiantuntijat eivät tule osallistumaan perustetyöhön ilman korvauksia kuten nyt on toimittu. Tämä heikentää tutkintojen työelämälähtöisyyttä ja lisää OPH:n kuluja.

Muiltakin osin esityksen perustelut ovat puutteelliset tai jopa puuttuvat kokonaan. Vaihtoehtoisia toteuttamistapoja ei ole edes esitetty. SAK tyrmää perusteluissa esitetyn näkemyksen, että työelämätoimikunta-järjestelmän lakkauttamisella ei ole vaikutuksia koulutuksen laatuun ja työelämälähtöisyyteen.

Yhteiskuntapolitiikka

Olemassa olevan työelämätoimikuntarakenteen kehittämiseksi vuoden 2025 alussa aloitti työryhmä, jonka toimeksiantona oli valmistella esityksiä työelämäyhteistyön uudistamiseksi ammatillisen koulutuksen järjestelmän ja tutkintorakenteen kehittämisessä. Yhtenä keskeisenä tavoitteena työlle oli laatia ehdotus siitä, miten työelämän näkyvyyttä ja vaikuttavuutta osana ammatillisen koulutuksen järjestelmää voidaan parantaa. Työryhmän työ eteni hyvin, kunnes koko rakenne päätettiin romuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta.

Työryhmän raportissa on esitelty tiiviisti työelämäyhteistyön rakenteita eräissä muissa Euroopan maissa. Kansallisen koulutuksen arviointikeskus KARVIn työelämäsiirtymiä ammatillisesta peruskoulutuksesta tarkastellut kansainvälinen paneeli nosti omassa arviointiraportissaan ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden korkean työttömyyden yhdeksi merkittäväksi taustatekijäksi työelämäyhteyksien heikkouden. Tämänkin vuoksi työryhmän tekemä työ ammatillisen koulutuksen työelämäyhteistyön uudistamiseksi on ajankohtaista ja merkittävää.

Kesken työryhmän työskentelyn kävi ilmi, ettei työelämätoimikuntien toimintaan ole jatkossa käytettävissä resursseja, ja että työelämätoimikunnat lakkautetaan. SAK pitää välttämättömänä ja ensisijaisen tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen työelämäyhteyttä vahvistetaan kaikilla tasoilla. Työ- ja elinkeinoelämän osallistuminen ammatillisen koulutuksen kehittämiseen tarvitsee tuekseen virallisen kansallisen rakenteen, muuten ammatillista koulutusta on mahdotonta kehittää paremmin vastaamaan työ- ja elinkeinoelämän tarpeita sekä yhteiskunnan odotuksia.

Muihin esityksessä esitettyihin muutoksiin SAK:lla ei ole huomautettavaa. SAK pitää hyvänä, että häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varaudutaan myös koulutuskentällä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Mikko Heinikoski
koulutus- ja työllisyysasioiden päällikkö
mikko.heinikoski@sak.fi